

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت تحصیلات تکمیلی

دانشکده کشاورزی

گروه اقتصاد کشاورزی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (MS.c)

در رشته اقتصاد کشاورزی-گرایش اقتصاد منابع طبیعی و محیط زیست

عنوان:

بررسی ظرفیت ها و عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی شهرستان هامون

استاد راهنما:

دکتر علیرضا سرگزی

استاتید مشاور:

دکتر علیرضا کیخا

دکتر سامان ضیایی

تهیه و تدوین :

حسن مهماندوست

شهریور 1403

چکیده:

این تحقیق به بررسی ظرفیت‌ها و عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی در نواحی روستایی شهرستان هامون می‌پردازد. با توجه به اهمیت کارآفرینی در ایجاد اشتغال، کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی، شناسایی و تحلیل عوامل کلیدی در این زمینه ضروری است. پژوهش حاضر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، شامل 278 نفر از کارآفرینان و افراد فعال در حوزه کسب‌وکارهای روستایی انجام شده است. در این مطالعه، عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی به شش دسته اصلی عوامل انسانی و فردی، زیرساختی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی تقسیم‌بندی شده‌اند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و حل مدل نیز از نرم افزارهای stata و Excel استفاده شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که "حمایت و یارانه‌های دولت از تولید"، "درآمد" و "تنوع محصولات روستایی" سهم بالایی در تبیین و تغییرپذیری رفتار عامل در بعد اقتصادی توسعه کارآفرینی روستایی دارد. "تجربه"، "مشاوره و خدمات حمایتی"، "میزان آگاهی" و "علاقه مندی به آبادانی روستا" سهم بالایی در تبیین و تغییرپذیری رفتار عامل‌ها در بعد فرهنگی و اجتماعی توسعه کارآفرینی روستایی دارند. در بعد زیرساختی، به ترتیب "دسترسی به خدمات و تسهیلات" و "دسترسی به محیط پویای روستایی" نقش تعیین‌کننده‌ای در توضیح دهندگی واریانس کل عامل‌های استخراج شده آن را ایفا می‌کنند. در نهایت در بعد فردی توسعه کارآفرینی، نتایج نشان داد که "انگیزه"، "تحصیلات"، "توان روحی و روانی" و "مدیریت ابتکار و خلاقیت" در عامل‌ها، درصد سهم بالایی در تبیین تغییرپذیری رفتار هریک از عامل‌های استخراج شده را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین نتایج تحلیل فضایی تأثیر عوامل مؤثر در توسعه کارآفرینی روستایی منطقه مورد مطالعه به روش MABAC نشان داد که در بین روستاهای مورد مطالعه، محمدآباد، شهرک علی اکبر، دک دهمرده شهرک سنچولی، شهرک میر، بنده ای و کرمی در شرایط بهتری نسبت به سایر روستاهای مورد مطالعه دارند. افزون بر آن، به منظور بررسی نقش عوامل مؤثر بر میزان انگیزه کارآفرینی افراد از الگوی لاجیت ترتیبی بهره گرفته شد. نتایج نشان داد از بین عوامل و موانع اثرگذار بر توسعه کارآفرینی، شاخص‌های عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل نهادی و آموزشی و عوامل زیرساختی دارای اثر مثبت و معناداری بر احتمال قرار گرفتن افراد در سطوح زیاد انگیزه کارآفرینی داشت.

کلمات کلیدی: توسعه کارآفرینی، تحلیل عاملی، روش MABAC، لاجیت ترتیبی، نواحی روستایی، شهرستان

هامون

Abstract:

This research examines the capacities and factors influencing entrepreneurship development in the rural areas of Hamun County. Given the significance of entrepreneurship in creating employment, reducing poverty, and improving the quality of life in rural regions, it is essential to identify and analyze key factors in this domain. The study utilized a stratified random sampling method, involving 278 entrepreneurs and individuals active in rural businesses. The influential factors on entrepreneurship development were categorized into six main groups: human and individual factors, infrastructural factors, cultural factors, economic factors, and social factors. Data analysis was conducted using Stata and Excel software. The findings indicate that "government support and subsidies for production," "income," and "diversification of rural products" significantly explain and influence behavior in the economic dimension of rural entrepreneurship development. In the cultural and social aspects, "experience," "consultation and support services," "awareness levels," and "interest in rural development" play a crucial role. In terms of infrastructure, "access to services and facilities" and "access to a dynamic rural environment" are pivotal in explaining the variance among the extracted factors. Lastly, in the individual dimension of entrepreneurship development, results showed that "motivation," "education," "psychological capacity," and "management of initiative and creativity" are significant contributors to explaining behavioral variability among the extracted factors. Additionally, spatial analysis of the factors affecting rural entrepreneurship development in the studied region using the MABAC method revealed that among the villages analyzed, Mohammadabad, Ali Akbar Town, Dek Dehmarde, Sanjoli Town, Mir Town, Bandei, and Kermani are in better conditions compared to other villages studied. Furthermore, to investigate the role of influential factors on individuals' entrepreneurial motivation levels, an ordered logit model was employed. The results indicated that among the effective indices on entrepreneurship development, economic factors, cultural and social factors, institutional and educational factors, as well as infrastructural factors have a positive and significant impact on individuals' likelihood of being highly motivated for entrepreneurship.

Keywords: entrepreneurship development, MABAC method, ordered logit model, rural areas, Hamun County

University of Zabol
Graduate school
Faculty of Agriculture
Department of Agricultural Economics

**Investigation of Capacities and Factors Affecting the
Development of Entrepreneurship in Rural Areas of
Hamoon County**

Supervisors:
Alireza Sargazi

Advisors:
Alireza Keikha
Saman Ziaee

By:

Hasan Mehmandoost

September 2024